appellatum, quo libro auctor anonymus dialogi forma, a Vasishṭha cum Ráma adolescente habiti, aeternam beatitudinem (nirváṇa, moksha, kaivalya) nisi animo perturbatione libero, firmo, tranquillo, impetrari non posse docuit, et exemplis permultis comprobavit. Opus in sex capita (prakaraṇa) divisum est: 1. *vairágyaprakaraṇa*, 2. *mumukshuvyavahâraprakaraṇa*, 3. *utpattiprakaraṇa*, 4. *sthitiprakaraṇa*, 5. *upaṣamaprakaraṇa*, 6. *nirváṇaprakaraṇa*. Incipit:

दिवि भूमौ तथाकाशे बहिरंतश्च मे विभुः ।
यो विभात्येव भासात्मा तस्मै सर्वात्मने नमः ॥१॥
अहं बद्धो विमुक्तः स्यामिति यस्यास्ति निश्चयः ।
नात्यंततज्ञो नातज्ञः सो स्मिन् शास्त्रे धिकारवान् ॥२॥
गुरुमासीनमेकांते वाल्मीकिं सर्वदर्शिनं ।
पप्रच्छ प्रणतो भूत्वा भरद्वाजो मृदुस्वरं ॥४॥
भगवन् ज्ञातुमिच्छामि कथं संसारसंकटे ।
रामो व्यवहृतो ह्यस्मिन् कारुण्याद्ब्रूहि मे गुरो ॥५॥

Capitum tituli hi: 1. Mokshopáye *vairágyaprakaraṇe* vairágyotpattipratipádanam. 2. Jagadbodhaprakáṣaḥ. 3. *Mumukshuvyavahâraprakaraṇam*. 4. *Utpattiprakaraṇe* 'rthanirdeṣaḥ. 5. Lílopákhyánam. 6 (inc. fol. 57[b]). Karkaṭirákshasíṣunyupákhyánam. 7. Aindavopákhyánam. 8. Kṛitrimendropákhyánam. 9. Chittopákhyánam. 10. Bálakákhyáyiká. 11 (fol. 77[a]). Ṣámbarikopákhyánam. 12. *Utpattiprakaraṇam*. 13. Bhárgavopákhyánam. 14. Sthitiprakaraṇe Dámádyupákhyánam. 15. Bhímádyupákhyánam. 16 (fol. 107[a]). Dásúrákhyáyiká. 17. *Sthitiprakaraṇam*. 18. Upaṣamaprakaraṇe Janakopákhyánam. 19. Puṇyapávanopákhyánam. 20. Balyupákhyánam. 21 (fol. 141[a]). Prahrádacharitam. 22. Gádhivṛittántam. 23. Uddálakopákhyánam. 24. Sarayúpákhyánam. 25. Bhásavilásasaṃvádaḥ. 26 (fol. 171[b]). Vítahavyopákhyánam. 27. *Upaṣamaprakaraṇam*. 28. *Nirváṇaprakaraṇe* Bhuṣuṇḍopákhyánam. 29. PúJopákhyánam. 30. Vilvanidarṣanam. 31 (fol. 215[b]). Ṣilákhyáyiká. 32. Arjunopákhyánam. 33. Svapnaṣatarudriyam. 34. Vetálákhyáyiká. 35. Bhagírathopákhyánam. 36 (fol. 227[b]). Ṣikhidhvajopákhyánam. 37. Kachopákhyánam. 38. Mithyápurushopákhyánam. 39. Vratatrayam. 40. Ikshvákubodhanam. 41 (fol. 275). Mṛigavyádhíyam.

Quam narrationem speciminis causa exscripsi, ea versionem Arabicam in lectorum animos facile revocabit: स्वसंकल्पवशान्मूढो मोहमेति न पंडितः । धिया विचारधर्मिण्या मोक्षसंरंभहीनया ॥१॥ विचारय धिया सत्यमसत्यं संपरित्यज । अबद्धो बद्ध इत्युक्त्वा किं मुधा परिशोचसि ॥२॥ अनंतस्यात्मतत्त्वस्य किं कथं केन बध्यते । अनंते चिद्घनानंदे निर्विकल्पैकरूपिणि ॥३॥ स्थिते द्वितीयस्याभावात्को बद्धः कश्च मुच्यते । तस्मादुच्छ्वासमात्रं तु मनसो बंधतां गतः ॥४॥ मनःप्रशमने राम मोक्ष एवावशिष्यते । गोष्पदं योजनव्यूहं स्वासु लीलासु चेतसः ॥५॥ कल्पं क्षणीकरोत्यंतः क्षणं नयति कल्पतां । अत्र ते शृणु वक्ष्यामि वृत्तांतमिममुत्तमं ॥६॥ जागतीहेंद्रजालश्रीश्चित्तस्यांतःस्थिता यथा । अस्त्यस्मिन्वसुधापीठे नानावनसमाकुलः । उत्तरः पांडवो नाम स्फीतो जनपदो महान् ॥७॥ अत्रास्ति लवणो नाम राजा परमधार्मिकः । हरिश्चंद्रकुलोद्भूतो भूमाविव दिवाकरः ॥८॥ यद्यशःकुसुमोत्तंसपांडुरस्कंधमंडलाः । तत्र शैला (तत्राशैला MS.) विराजंते हंसाः प्रोद्धूलिता इव ॥९॥ जिह्मतां यो न जानाति न दृष्टा येन तुच्छता । उदारता येन धृता करैकेन यथाभिधा ॥१०॥ स कदाचित्सभास्थाने सिंहासनगतोऽभवत् । सुखोपविष्टे तत्रास्मिन्राजन्यात्मविदां वरे ॥११॥ सभां विवेश साटोपं कश्चिन्नामिंद्रजालिकः । स ननाम महीपालं शिखरोदारकंधरं ॥१२॥ उवाचोत्कंधरं भूपं स पद्ममिव षट्पदः । विलोकय विभो तावदेकामिह परोलिकां ॥१३॥ पीठस्य एवमाश्चर्यं चंद्रोदय इवावनौ । इत्युक्त्वा पिच्छिका तेन भ्रामिता भ्रमदायिनी । नानाविरचनाबीजं मायेव परमात्मनः ॥१४॥ तां ददर्श महाराज तेजोरेणुविराजितां । सभां सैंधवसामंतो विवेशास्मिन्क्षणे तदा ॥१५॥ तं चैवानुजगामाश्वः सौम्यः परमवेगवान् । स तमश्वमुपादाय पार्थिवं समुवाच ह ॥१६॥ इदमुच्चैःश्रवःप्रख्यं हयरत्नं महीपते । प्रभुणा मम भूचक्रप्रभोः संप्रहितं तव ॥१७॥ राजते हि पदार्थश्रीर्महतामपणीच्छुभा । इत्युक्तवति तस्मिन्स प्रत्युवाचेंद्रजालिकः ॥१८॥ सदश्वमेनमारुह्य भुवनं विहर प्रभो । अश्वमालोकयामास तेनोक्त इति भूपतिः ॥१९॥ अथानिमिषया दृष्ट्या राजा चित्रोपमाकृतिः । बभूवालोकयन्नश्वं लिपिकर्मार्पितो यथा ॥२०॥ तस्थौ मुहूर्तयुग्मं तु ध्यानासक्त इवात्मनि । ततस्ते विस्मयापन्ना ययुश्चिंतां सभासदः ॥२१॥ संदेहसागरे मग्नाः स्थितास्तत्र च मंत्रिणः । प्रशशाम सभास्थानजनकोलाहलो महान् ॥२२॥ विततविस्मयजिह्मितया तया जनतया भयमोहविषण्णया । स्तिमितचक्षुषि भूमिपतौ स्थिते मुकुलिताभ्रवनस्य धृता द्युतिः ॥२३॥ श्रीवसिष्ठ उवाच ॥ मुहूर्तमुद्वयेनाथ बोधमाप महीपतिः । बभूवाथ प्रबुद्धोऽसावासनोपरि कंपितः ॥२४॥ पुरोगैर्धार्यमाणोऽथ पर्याकुलमतिर्नृपः । अथैनं परिपप्रच्छुः सदस्या मंत्रिणस्तथा ॥२५॥ समयप्राप्तबोधं तु सादरं विनयान्विताः । मनस्ते निर्मलं कस्मात्संभ्रमेषु निमज्जति ॥२६॥ मनो मोहमुपादत्ते महत्त्वपरिजृंभितं । अथ राजाह साश्चर्यमुन्मीलितविलोचनः ॥२७॥ इदमाश्चर्यमाख्यानं शृणुताद्य सभासदः । पिच्छिकामहमालोक्य जाल्मेन भ्रामितामिमां ॥२८॥ अश्वमारूढवानेनमात्मना भ्रांतमानसः । गंतुं प्रवृत्तो मृगयामेकोऽहमिति रंहसा ॥२९॥ अनेनातिविलोलेन दूरं नीतोऽस्मि वाजिना । भोगाभ्यासजडेनाज्ञो मुग्धः स्वमनसा यथा ॥३०॥ ततः प्रलयनिर्दग्धजगदास्पदभीषणं । निःक्षिप्तस्फारनीहारं निर्वृक्षमजलं महत् ॥३१॥ संप्राप्तोऽहमपर्यंतमरण्यं श्रांतवाहनः । तदरण्यमथासाद्य मतिर्मे खेदमागता ॥३२॥ आ सूर्यातं दिनं तत्र प्रक्रांतं सीदता मया । तदरण्यमथातीतमतिकृच्छ्रेण खेदिना ॥३३॥ विवेकेन स संसारः प्राप्तवानथ जंगलं । जंबूकदंबप्रायेषु कलालापाः पतत्रिणः ॥३४॥ यत्र स्फुरंति खंडेषु पांथानामिव बंधवः । तत्र जंबीरवृक्षस्य तलं संप्राप्तवानहं ॥३५॥ आलंबिता मया तत्र स्कंधसंसंगिनी लता । मयि प्रलंबमानेऽस्यां प्रयातः स तुरंगमः ॥३६॥ गंगावलंबिनि नरे यथा दुष्कृतसंचयः । चिरं दीर्घाध्वगः खिन्नस्तत्र विश्रांतवानहं ॥३७॥ तत्र कल्पसमा रात्रिर्मोहमग्नस्य मे गता । न